

KA JUGU

DANI LAFERIJER

S francuskog prevela
Gordana Breberina

■ Laguna ■

Naslov originala

Dany Laferrière

VERS LE SUD

Copyright © Editions Grasset & Fasquelle 2006

Translation Copyright © 2007 za srpsko izdanje, LAGUNA

KA JUGU

POPODNE JEDNOG FAUNA

Imam sedamnaest godina (obično mi daju mnogo više zbog visine i ćutljive naravi) i stanujem u Ulici Kapoa, nedaleko od Marsovog polja u Port-o-Prensu. Živim s majkom i mlađom sestrom. Otac mi je umro pre nekoliko godina. Majka mi je i dalje vrlo lepa. Krupnih sjajnih očiju, naglašenih jagodica i tužnog osmeha. Neka vrsta tragične lepote, koju muškarci veoma cene. Ali ona je od onih žena za koje u životu postoji samo jedan muškarac. Otac nije bio lep (u dnevnoj sobi držimo jednu njegovu veliku fotografiju), ali bio je visok i vrlo elegantan. Uvek se oblačio u belo i menjao košulju najmanje tri puta dnevno. Kažu da su žene ludovale za njim, što je majku dovodilo do očajanja. Po njenim rečima, otac se od drugih muškaraca izdvajao po izuzetnoj osećajnosti i odgovornosti. „Otac ti je čovek na koga se može osloniti“, ponovila bi moja majka kad god bih zaboravio neku od svojih dužnosti. Za nju je moj otac još živ. Svakodnevno s njim razgovara. Svaki čas navodi njegove reči. Ako se ponekad petkom uveče vratim kasnije nego inače, majka neće propustiti da istakne kako se tako ponašam samo zato što mi otac nije tu. Za njega nikada neće reći da je mrtav. Majka toliko

priča o ocu da često razmišljam isto kao ona. Katkad mi se oko dva po podne učini da će ući u kuću i, kao što je to uvek radio, baciti šešir na sto.

„Gladan sam, Madlena.“

„Otkud ti?“, odvratila bi majka smešeći se.

A on bi odmah seo za sto da halapljivo pojede ručak. Niko ne jede brže od mog oca. Posle bi malo prilegao. Nismo smeli ni da šušnemo dok se odmarao. Tačno u pet sati izašao bi napolje. Kuća je tada mogla da nastavi da živi.

Moja majka odbija da prihvati njegovu smrt, ali ja se s time ne slažem. Štaviše, ponekad sam srećan što ga više nema da me sprečava da živim. Uostalom, moj slučaj se ne razlikuje mnogo od slučajeva mojih prijatelja. Većina nikada nije upoznala oca (ubijen, u zatvoru, ili nestao). Moj barem nije umro u zatvoru. Odgajile su nas majke. Moja je ubrzo posle očeve smrti dobila otkaz. Imala je neki poslić u Nacionalnom arhivu, iza Gimnazije svetog Marcijala. Sad šije kod kuće. Sestra je dve godine mlađa od mene. Ide u vrlo otmenu privatnu gimnaziju čija je direktorka jedna od majčinih mušterija. Samo zahvaljujući ovom poznanstvu, sestra je primljena u tu gospodstvenu ustanovu. Majka je insistirala da sestra pohađa baš tu školu zato što se nada da će, kako ona kaže, steći „dobre veze za kasnije“. U zemlji poput Haitija, gde se bogataši zatvaraju u svoje luksuzne kuće na obroncima planina, školske klupe su jedino mesto gde mi, siromašni, možemo da sedimo pored njih i družimo se s njima. Tako barem misli moja majka. U svakom slučaju, mojoj sestri, za razliku od mene, dobro ide u školi. I uprkos tome što je mlađa od mene dve godine, ona mi uvek radi domaće zadatke. U koju god školu da ide – ranije je pohađala devojačku gimnaziju – vrlo brzo postane miljenica nastavnika. A kako je vrlo velikodušna, to jest radi domaće zadatke svojim školskim drugaricama, oni nisu surevnjivi. Što se mene tiče, ne

stidim se da priznam, škola nije za mene. Uostalom, uvek se dosađujem na časovima. Ruku na srce, ne shvatam zašto se uopšte ide u školu. Samo siromašni poput nas razbijaju glavu da bi rešili izmišljene probleme koji nemaju nikakve veze sa stvarnim životom. I uopšte ne vidim šta bi sve te godine učenja mogle da promene u njihovom položaju. Bogat je onaj čiji su roditelji bogati, to je bar prosto. Roditelji su mu bogati zato što su to bili i njihovi roditelji. I tako redom. A to bogatstvo potiče od nekoga ko se spasao pomoću državne kase. Na Haitiju stvari tako stoje i ja sigurno neću promeniti ovu zemlju. Sestra je inteligenciju nasledila od oca. Ja sam od njega nasledio stas – „bićeš visok kao otac“, često mi je ponavljala majka – a od majke nežne crte lica. Oduvek sam privlačio devojke. S dvanaest godina shvatio sam da sa ženama mogu da radim šta god poželim. To je naprosto tako. I tu nema pomoći. Sestrine prijateljice mi se neprestano nabacuju – neke su odvažnije od drugih – ali devojke me ne zanimaju. Više mi se sviđaju malo zrelije žene. Volim da ih gledam kako gube razum. Naročito ako su ozbiljne. Već neko vreme lovim plen koji sam odabrao – direktorku sestrine škole. Trudim se da uvek budem kod kuće kad dolazi kod majke na probu. Tada ništa ne preduzimam. Znam da je ona ugledna gospođa, ali želim da vidim njeno intimno lice, njeno skriveno biće, njenu mračnu stranu. Sedim tako i ne pomeram se. Znam da me je već primetila. Često je iznenadim dok me posmatra krajičkom oka. Tada glumim nevinašce. Nekoga ko ništa ne shvata. Zato što imam anđeosko lice. Majčine crte. Samo što je moja majka svetica, kako je govorio otac. A ja sam pokvaren do srži. Nalik sam na pauka što, šćućuren u dnu mreže, čeka plen.

Majka je upravo odjurila kod bolesne prijateljice kojoj je potrebna njena pomoć. Zamolila me je da je izvinim ko gospođe Sen-Pjer, koja treba da dođe oko dva po podne. Što

se tiče sestre, ona je otišla kod prijatelja u Petionvil da sprema ispite za drugo tromesečje. Neće se vratiti kući pre četiri. Onda će se pridružiti majci u bolnici Kanape-ver. Imam, dakle, najmanje dva sata na raspolaganju. Uzimam sa police neku knjižurinu Kartera Brauna. Mahinalno okrećem strane da bih prekratio vreme. Klopka je postavljena. Čekanje je najteži deo. Ustajem, dugo duboko dišem, a onda izlazim u dvorište. Uginuli pacov pored lavora sa čistom vodom. Jednim udarcem noge šaljem ga kod našeg malog komšije. Komšija ima desetak godina, ali mozak dvogodišnjaka. Smešim mu se i mašem mu. I dalje me gleda kao da sam priviđenje s neba. Možda me uopšte ne vidi. Neki automobil se upravo zaustavio preko puta kuće. Tačno je dva sata.

Ona nikad ne kasni. Otvaram joj vrata.

„Majka je otišla da poseti bolesnu prijateljicu.“

„Oh!“, kaže ona glasom koji je u isti mah ozbiljan i blag. „Nadam se da nije ništa ozbiljno.“

„Ne znam, gospođo, ništa mi nije rekla.“

„Nije vam rekla ni kad se vraća?“

„Ne, ali mislim da se neće dugo zadržati.“

„Onda ću malo pričekati.“

Odlučila je, dakle, da ostane.

„Ta stolica nije baš stabilna, gospođo... Sedite ovde, biće vam udobnije.“

Seda na vrh zadnjice. Tako mi stavlja do znanja da nije nasela na moje malo lukavstvo i da mi ne može posvetiti puno vremena. Neću da je pratim na tom terenu, pošto već znam da situacijom gospodari onaj koji kontroliše vreme. Polako sedam preko puta nje. Mogu da čekam. Gledam je pravo u oči, što nikada pre nisam radio. I prelazim u napad.

„Haljina vam vrlo lepo stoji, gospođo.“

„Istina je da vam je majka odlična krojačica.“

Htela bi da budem određeniji.

„Žuto vam odlično stoji, gospođo.“

To se graniči sa bezobrazlukom. Ali spasava me moje nevino lice (svetle oči i tako blistav osmeh). Ona crveni. Ja obaram pogled. Blaga nelagodnost.

„Majka vam je veoma hrabra žena“, kaže ona da bi došla do daha.

Moram smesta da pređem u napad.

„Mislim da su, u neku ruku, sve žene hrabre“, kažem pogledavši je opet pravo u oči.

I ona ponovo crveni. Postaje joj jasno da se nešto dešava. Posmatram je smeškajući se. Očigledno nije očekivala takvu paljbu od sina svoje krojačice, momka tako iskrenih očiju i tako bezazlenog osmeha (to uvek kažu za mene). Ali ja ovaj sport treniram od svoje dvanaeste godine. Da sam toliko vežbao tenis, učestvovao bih na svetskim prvenstvima. Obožavam tenis, ali to je preskup sport. Satima mogu da gledam beskonačne mečeve iza zelene ograde u klubu *Belvi*. Gospođa Sen-Pjer me posmatra bez osmeha. Izgleda da je nešto shvatila. Šta je shvatila? Da je se uopšte ne plašim, uprkos strogoj izrazu njenog lica i njenom društvenom položaju (direktorke jedne ugledne škole). Ne samo da je se ne plašim, već se s njom upravo igram mačke i miša. Ljuta, uspravlja se na svojoj stolici, a lice joj poprima strogi izraz koji obično ima kad hoće da zastraši roditelje svojih učenika. Ali već je prekasno. U ovoj igri ne postoji druga šansa. Dugo ćutanje. Gledamo jedno drugo. Ona besna, ja spokojan.

„Mislim da neću moći još dugo da čekam. Reći ćete majci da sam svraćala...“

„Naravno“, kažem ne ustajući.

Ona stoji neko vreme na sredini sobe, klateći se.

Kao izgubljena.

„Recite joj da sam svraćala“, ponavlja zaputivši se ka vratima.

Njen potiljak.

Hitro ustajem. Kao tigar u gradskoj džungli. Ona okleva delić sekunde. U trenutku kad se njena ruka spušta na kvaku, prilazim joj i okrnem je po potiljku. Staje kao ukopana. Ja ne mrdam. Gledam kako joj se vilica steže. Ruka joj čvrsto hvata kvaku. Telo joj se koči. Onda je vrhovima prstiju još jednom pomilujem, nežnije nego prethodni put. Čuje se tako prodoran vrisak da se ne mogu zakleti da sam ga zaista čuo. Mi, lovci, obožavamo taj trenutak kad nanišanjena zver čeka kobni pucanj.

Da li da je odmah ubijem ili da je pustim da ode? Oklevam. Apsolutna moć. Nežno je poljubim u vrat.

„Ne brinite, gospođo Sen-Pjer, reći ću majci da ste svračali.“

Uspeva da smogne snage da pritisne kvaku, i izlazi kao mesečarka. Beži. Blago povijena u struku, pomalo prestrašenog pogleda. Posmatram je kroz prozor kako ulazi u automobil. Može se reći da neće daleko odmaći.

Samo što je gospođa Sen-Pjer otišla, majka je uletela u kuću. Dobro sam uradio što sam se zaustavio na vreme.

„Gospođa Sen-Pjer je upravo otišla.“

„Rekao si joj da sam bila u poseti kod bolesne prijateljice?“

„Da, mama.“

„Je li dugo čekala?“

„Dvadesetak minuta.“

„O bože! Ona je toliko zauzeta, ali nisam mogla da izneverim Šimen... Znaš li ti uopšte ko je ona?“

„Naravno... Direktorica Marizine škole.“

„Ah, znao si! Čudi me! Uvek deluješ odsutno...“

„Znam ja mnogo više nego što ti misliš, mama.“

„Ah, u redu... Jesi li barem bio učtiv prema njoj? Ona je velika dama. Tvoj otac je znao kako se ponaša prema dama-

ma. Imao je lepe manire... Još kako! Jesi li bio ljubazan prema gospođi Sen-Pjer?“

„Da, mama.“

„Znaš, Fanfane, njoj možemo da zahvalimo što su tvoju sestru primili u tu školu. Prava je sreća za nas što se Mariza tu školuje... Naravno, da ti je otac tu, bilo bi drugačije, ali nije, i ja moram sama da se snalazim. Sreća da mi je kupio ovu singericu, jer inače ne znam šta bih radila. Gospođa Sen-Pjer je pravo providenje za ovu kuću. Sigurno ju je poslao tvoj otac. Znam da brine o nama, ma gde se nalazio...“

„Zato provodiš noći šijući haljine gospođi Sen-Pjer, a za to ne dobijaš ni prebijene pare...“

Majka se naglo okreće ka meni.

„Otkud ti to znaš? Ne mešaj se u stvari koje te se ne tiču, mladiću. Osim ako nećeš da dobiješ šamarčinu.“

„Ali, ta žena te izrabljuje, mama.“

„Šta ti uopšte znaš o životu da bi mogao tako da govoriš? Začepi gubicu ili barem obriši mleko sa usana pre nego što izneseš svoje mišljenje o bilo čemu što se dešava u ovoj kući... Čuješ li me?“

Ustajem da bih seo bliže vratima, spreman da šmugnem u slučaju da prasne. Moja majka je obično staložena, ali prilično je nepredvidljiva kad se razbesni.

„Kažem ono što vidim, mama. Ta žena te izrabljuje.“

„Da nije gospođe Sen-Pjer, Mariza nikada ne bi mogla da se upiše u tu školu.“

„Ne vidim po čemu se ona razlikuje od devojačke gimnazije. I u ovoj i u bilo kojoj drugoj školi, ona će žmureći položiti maturalni ispit.“

„Ko govori o maturi?“, drekne majka. „Ja govorim o ljudima koje tamo upoznaje zahvaljujući gospođi Sen-Pjer. E pa onda, ako mogu da joj učinim...“

„Ali mama...“

„Razgovor je završen!“

Prilazi mi. Plašim se te ženice (majka je mnogo niža od mene) više nego bilo koga. Nikada nisam sreo nekoga ko je odlučniji i hrabriji od nje.

„Čak i po cenu da se satrem za ovom mašinom, vas dvoje ćete završiti dobre škole. Kako je želeo vaš otac.“

Gleda me pravo u oči dok govori. Zažarenog pogleda. Gospođa Sen-Pjer je Francuskinja koja je odavno došla u Port-o-Prens, verovatno pre mog rođenja, i čini se da je uspela da svari surova pravila haićanskog visokog društva. Pretpostavljam da je u početku strogo sudila o našoj buržoaziji, tako nemilosrdnoj prema onima koji nemaju ni novca, ni imena, ni moći. A danas je uticajni član tog uskog kruga. Uostalom, naš sistem potiče od ropstva, dakle od kolonizatora. Zato neki Evropljani tako vešto plivaju u haićanskom blatu. Vidi se da nisam propustio nijedan čas istorije kod nastavnika Zamora, poznatog po tome što predaje tako slikovito i strastveno. To su, uostalom, jedini časovi na kojima sam pomno pazio. Treba reći da su me oduvek opčinjavali društveni odnosi. Moć, novac i seks, govorio je moj nastavnik istorije, taj pakleni trio upravlja ljudima. Kad to budete shvatili, gospodo, sve ćete shvatiti. A ljubav? Ma slušajte, mi ovde pričamo o ozbiljnim stvarima, rekao bi tada svojim gromkim glasom.

Stiže moja sestra i seda u naslonjač pored prozora.

„Mrtva sam umorna“, kaže dok gleda u tavanicu.

„Idi se istuširaj, mila“, kaže moja majka.

„To mi neće utoliti glad.“

„Nisi tamo ništa jela?“, dobacujem.

„Oh, nudili su me svim i svačim, ali rekla sam im da nisam gladna...“

„Taj tvoj besmisleni ponos, Mariza. Ti njima pomažeš da savladaju gradivo.“

„Učimo zajedno...“

„Nemoj da mi pričaš priče, Mariza, gubiš vreme tako što pomažeš tim ljudima da nauče gradivo.“

„Kažem ti da učimo zajedno.“

„Ne vuci me za nos, Mariza, ideš tamo da bi im pomagala. Tebi čak ni nastavnik nije potreban da bi shvatila gradivo.“

„Da, ali potrebni su mi prijatelji.“

„Ako su ti to zaista prijatelji, zašto onda ne jedeš kod njih?“

„Upravo zato što ne želim da misle kako idem kod njih iz nekog interesa. Zašto nećeš da shvatiš, Fanfane, da su mi to samo drugovi iz razreda? Prijatelji su prijatelji, bez obzira da li su bogati ili siromašni. Uostalom, nikada mi nisu stavili do znanja da su bogatiji od mene. Čak sam pozajmila novac Mari-Kristini.“

„To je obična predstava, Mariza. Kad se završi veliki odmor, to jest kad prođe maturski ispit, svako će se vratiti u svoju društvenu klasu.“

Dugo me gleda popreko.

„Ti vidiš samo to. Ponekad imam utisak da si već ogorčen. Zaista ne shvatam zašto si takav. Nemaš razloga da bilo kome zavidiš.“

„Bolje reci da ne dozvoljavam sebi da ih imam.“

„Šta imaš od toga što toliko mrziš ljude?“

„Ma ne, ne radi se o tome... O čemu govoriš? Ista si kao drugi...“

„O čemu se onda radi?“, pita ona, napućivši usne na sebi svojstven način.

„Želim samo da znam u kakvom svetu živim, Mariza. Hoću da shvatim kako stvari funkcionišu... Siguran sam da postoji neki trik i želim da ga otkrijem. To je sve.“

Upravo u tom trenutku ulazi majka sa ogromnim tanjrom mlevenog kukuruza i velikom kriškom avokada koji stavlja na sto, rasklanjajući kataloge i tkanine.

„Mama, ti radije plaćaš visoku stanarinu, a da mi za to vreme crkavamo od gladi, nego da se preseliš u Ulicu Tirmas, gde bismo konačno mogli nešto da uštedimo.“

„Ko da stanuje u Tirmasu?“, drekne majka prezrivim glasom. „Slušaj, Fanfane, ako bih se spustila samo jednu ulicu niže, izgubila bih mušterije. Misliš da bi pošle za mnom u tu sumnjivu četvrt? Ne bi dolazile čak ni u Aveniju Magloar-Ambroaz. Previše bi strepele za svoja kola. A onda i sve to đubre, sve to blato, taj odvratni smrad... Pogodi ko bi mi bile mušterije, ljudi koji bi mi nudili osam gurda za bluzu. (Zastane...) Osim toga, tvom ocu se to ne bi dopalo.“

„Moj otac je umro, mama.“

„Umreće onda kad ja tako odlučim“, vrisne ona okrenuvši se naglo ka meni.

„Možda bi trebalo da potražim posao, mama?“

„Ne, ti nećeš raditi. Ići ćeš na pravni fakultet, kao što je želeo tvoj otac.“

„Ali, mama, moj otac je moj otac, a ja sam ja... Mi smo dve različite osobe.“

Netremice me gleda, kao da kroz mene vidi nešto ili nekoga.

„Govoriš isto kao on“, kaže bezličnim glasom.

„U redu, pobedile ste. Idem da se prošetam.“

„Kuda ćeš?“, pita me majka usplahireno.

„Idem u kafe *Reks*.“

„Kasno ćeš se vratiti? Ulice su pune pasa ovih dana...“

„Ne plašim se ja kerova... Oni se plaše mene...“

„Čuvaj se!“

„Šali se, mama. Pusti ga da ide“, dobacuje moja sestra namigujući mi saučesnički. „Biće nam bolje kad ostanemo same.“

Svež vazduh!

* * *

Idem da se nađem sa Žerarom, muzejskim čuvarom, koji mi duguje neke pare. Dvoje-troje posetilaca još se mota po velikoj sali. Ne shvatam kako neko može satima da posmatra platna okačena na beli zid. Meni bi za to bilo dovoljno pet minuta, a i to bi bilo previše. Ovi ljudi nemaju druga posla. Znam da život ponekad može da bude tužan, ali toliko...

Šiko mi daje znak da mu se pridružim u *Reksu*. Prelazim ulicu i idem prema kafeu. Ljudi prolaze pored mene ne videći me. Žure da se vrate kući. Zašto? Više bih voleo da odmah umrem nego da pristanem na takav usran život. Ništa se ne pomera. Nepokretan život. Ulazim u kafe *Reks*. Stari Indus je još iza pulta. Taj će tu i umreti. Naručujem dva hamburgera i sok od nara. Ostala su mi samo tri gurda. I Šiko hoće sok od nara. Dajem mu svoja poslednja tri gurda. Opet sam bez prebijene pare.

„Simona je maločas bila ovde. Samo što je otišla.“

Sležem ramenima.

„Kako uspevaš da im zavrtiš mozak?“, pita me Šiko. „Neверovatno! Bila je van sebe. Odavno poznajem Simonu i mogu ti reći da je prvi put vidim u takvom stanju... Upoznala te je prošle nedelje i od tada izgleda kao narkomanka koja krizira... Reci mi šta to ti umeš, a ja ne. Govori, učitelju, postupiću kako ti kažeš...“

Smeh.

„Zbilja želiš da znaš?“

„Naravno...“

„Šiko, tvoj problem je u tome što previše pričaš.“

„Ma daj! A šta treba da radim? Da ne treba možda da se skinem?“

„Treba da čutiš.“

„Ali ako ćutim, Fanfane, ona će otići.“

„Još nisi probao.“

„To mi deluje previše rizično.“

„Neko vreme će ćutati i kad vidi da ništa ne preduzimaš, progovoriće... A ako ona prva otvori usta, može se reći da je pola posla obavljeno.“

„Ma znam ja sebe, Fanfane, otići će ako ćutim...“

„U pravu si.“

Tupo me gleda.

„To je sve što imaš da mi kažeš?“

„Slušaj, Šiko, svako treba da se bavi onim što mu najbolje ide od ruke. Ti si pouzdan prijatelj, a ne ljubavnik. Devojke vole da razgovaraju s tobom. Ulivaš im poverenje. Ponekad ti čak zavidim.“

„Rugaš mi se, skote.“

„U pravu si... Hajdemo kod Denza da slušamo muziku.“

Denz uvek ima nešto novo. Upravo je dobio ploču „Vola Vola“, nove grupe iz Bostona. Ti momci su zaista dobro odrađili posao. Svaka pesma donosi nešto novo. Smatram da ne zaostaju za „Tabuom“. Ali za Denza, „Tabu“ je „Tabu“.

„Čuj, Fanfane, priznajem da je ovo dobra, čak odlična ploča, ali „Tabu“ je već napravio desetak dobrih ploča. Uvek ista priča: čim stigne neka nova, vi se oduševite kao neki klinici. Opusti se, čoveče.“

Denz je malo stariji od Šika i mene. Zovu ga Kum. Obožava Marlona Branda. Desetak puta je gledao Kopolin film. Ali jedino ga muzika zanima. Skoro nikada ne izlazi iz kuće. Vrata i prozore uvek drži zatvorene. Vreme provodi tako što sluša muziku u mraku. Ljudi (prvenstveno muzičari) dolaze iz svih krajeva da ga vide. Ponekad dolaze i devojke iz Petionvila. Svi misle da je genije. Izgleda da mu to prete-

rano ne smeta. Jedino mu je važno da sluša muziku i da ga ne gnjave previše.

„Čuj, Fanfane, preslušao sam ovu ploču više od deset puta i kažem ti da je vrlo dobra, ali tek kad budu izdali najmanje pet-šest, znaću da li zaista ima nečeg u toj grupi. Shvataš? Za mene je važno trajanje.“

Neko kuca na vrata. Denz odlazi da otvori.

„Čao, Denze!“

To je Simona. Ide gledajući pravo preda se, ne obraća pažnju na nas.

„Mogu li da razgovaram sa tobom, Denze?“, pita zaputivši se ka sobici u dnu.

Denz nam pokazuje mimikom da ne zna o čemu je reč. Ipak, kreće za njom. Ostaju u sobičku dvadesetak minuta. Denz se najzad vraća na poslednje akorde „Vola Vola“.

„Čuj, Fanfane, ti treba da rešiš ovaj problem.“

„Šta se dešava?“

„Izgleda da je Minuša otišla kod Simone i da ju je izvredala. Imam utisak da si ovoga puta baš zabrljao. Idi kod nje, čeka te.“

„Ovo je obična predstava, Denze. Simona je uspela da te pređe.“

Denz sleže ramenima.

„Znaš da se ne razumem u žene! Idi raspravi to sa njom i pusti me da slušam muziku. Voleo bih ipak da znam kako ćeš se izvući. Tek onako, zabave radi.“

„Denze, Fanfana je baš briga za to“, dobacuje Šiko. „Njemu čak prija što se one tuku zbog njega.“

„Šiko! Šiko!“

Zove ga iz sobice. Šiko hitro ustaje. Mislim da je zaljubljen u sve devojke s kojima sam se zabavljao. Odlazi k njoj i odmah se vraća.

„Želi da te vidi.“

„Zašto me onda ne pozove? Zvala je Denza. I tebe je zvala... Neću otići tamo dok me ne pozove.“

„Ne može glasno da izgovori tvoje ime. Imam utisak da se nečega plaši... Zar to nije upravo ono što si želeo?“

„Nosi se, Šiko“, odbrusim ustajući.

Ona sedi sasvim u dnu sobička.

„Šta je bilo, Simona?“

Glava joj je i dalje oborena.

„Ako mi ne odgovoriš, odlazim.“

Podiže glavu. Oči pune suza.

„Zašto bežiš od mene?“

„Odakle ti ta ideja? Videli smo se u ponedeljak.“

„Ponedeljak! I ti ne misliš da je otada prošla čitava večnost!“

„Danas je četvrtak, Simona, prošla su samo tri dana, čak ni...“

„Već tri dana ne znam ni gde sam, ni ko sam, ni šta radim.“

„Pa ideš valjda u školu?“

„Ne.“

Gleda me pravo u oči. Lice bez šminke.

„Mogu li da se vidim s tobom?“

„Ali stojim pred tobom, Simona.“

„Ne ovde.“

„Zašto?“

Obara glavu.

„Želim te, Fanfane, želim da budem nakratko sama s tobom. Volela bih da budeš samo moj, barem na jedan sat. Tražim li previše?“

„Ne, ali to će biti ovde.“

Ostao sam sa njom jedan sat u sobičku. Neprestano je plakala, snažno mi stežući šaku. S vremena na vreme oslonila bi glavu na moje rame, milujući mi dlan leve ruke. A onda se

iznenada upiljila u mene, kao da me vidi prvi put, i poljubila me u krajičak uha. Tako ona zamišlja sreću. Sat je najzad prošao. Vratio sam se kući. Nju je otpratio Šiko. Mogu da pretpostavim o čemu su usput pričali.

Moja majka šije usred noći.

„Trebalo bi da podeš u krevet, mama.“

„Ne, mili, moram da završim ovu haljinu. Gospođa Sen-Pjer će sutra doći po nju.“

Zaspao sam uz ravnomerni zvuk singerice. Kao i svake noći, uostalom.

Još sam bio u svojoj sobi, opružen na tesnom krevetu, i čitao knjigu o džezu, koju mi je Denz pozajmio, kad je stigla gospođa Sen-Pjer.

„Oh! Već si je završila, Madlena.“

„Šila sam je cele noći“, odgovara kratko moja majka.

„Baš mi je žao. Nije trebalo. Mora da si mrtva umorna.“

„Uvek tako radim... Imam veliku decu, koja me skupo koštaju, a sama ih podižem.“

„Znam. Mariza je kod nas u školi. Retko inteligentna devojka. Oh! Kakva prekrasna haljina! Ti si stvarno krojačica bez premca, draga moja...“

„Ali još je nisi probala.“

„Imam poverenja u tebe, Madlena, znam da će mi predivno stajati.“

Rasejano slušam to blebetanje iz svog kreveta.

„Mogu li nešto da ti kažem, Madlena?“, odjednom će gospođa Sen-Pjer gotovo promuklim glasom.

„Slušam te...“

Slušam i ja sa izvesnom zebnjom. Možda sam otišao pre-daleko i sada će se žaliti majci zbog mog ponašanja. U tom slučaju, bolje bi mi bilo da se smesta obučem i šmugnem kroz vrata koja vode u dvorište. Majka mi nikada neće oprostiti što je zbog mene izgubila prijateljstvo gospođe Sen-Pjer, iako zna da je to površan odnos. Moja majka misli da gospođa Sen-Pjer drži u svojim rukama Marizinu budućnost. Sranje! Šta mi bi da se okomim na tako krupan plen! Uvek mogu da se zabavljam sa Simonom ili Minušom, ali gospođa Sen-Pjer je zrela žena. I, uz to, buržujka iz Petionvila. Mora da se u prvi mah prestrašila, ali kad je stigla kući, kad je uspela da se pribere, sigurno je shvatila da je bila žrtva jednog prilično drskog mangupa. Da, ja sam baš to! Sranje! Sranje! Sranje! Baš sranje! Sad sam upao u klopku. Moraću da zamenim ovo meko gnezdo džunglom na ulici. Ne znam čak ni kada ću moći da se vratim kući. Majka bi me zadavila. Gospođa Sen-Pjer će sigurno pronaći neki razlog da izbaci Marizu iz škole. Sve te noći koje je moja majka probdela nad mašinom za šivenje neće više imati nikakvog smisla. Kakva sam ja budala! Prava budala. Pre samo deset minuta ležao sam tu mirno, spremajući se da ustanem kako bih otišao da ručam oko jedanaest sati, kao što to uvek činim subotom pre podne, a sada se osećam kao neko šugavo pseto. Sranje! Kud su se dele te proklete pantalone?

„Šta to hoćeš da mi kažeš, gospođo Sen-Pjer?“

„Ne znam hoće li te to zapanjiti, ali želim da mi sašiješ kratku haljinu.“

„Koliko kratku?“

„Iznad kolena. Hoću da se ošišam sasvim kratko... Šta misliš o tome, Madlena?“

„Mislim da s vremena na vreme treba promeniti stil.“

„Ovo mi je prvi put... Ne znam šta me je spopalo. Pomislio bi čovek da sam poludela.“

Veseli smeh gospođe Sen-Pjer smenjuje duga tišina.

Što se mene tiče, dovoljno sam čuo. Pošto sam već bio obučen, izašao sam bešumno na zadnja vrata.

Nekoliko sati kasnije, u kafeu *Reks*, rasejano slušam Minušine žalopojke.

„Možeš biti siguran da ću toj drolji iskopati oči kad sledeći put naletim na nju.“

„Šta imaš protiv Simone?“

„Ona je jedan mali snob... Misli da je intelektualka samo zato što je pročitala tri knjige u životu, ta opajdara... Znam šta ću, skinuću je do gole kože pred svima. Ali to bi toj lezbijki moglo da se dopadne.“

„Hoćeš li prestati sa prostaklucima? To ni na koga ne ostavlja utisak, Minuša.“

„Slušaj, Fanfane. Ovakvu si me upoznao, ja se nimalo nisam promenila...“

„Nerviraš se bez razloga.“

„Kako bez razloga? Ta drolja je došla kod mene da bi me izvređala. Sreća da nisam bila kod kuće, inače bih joj iščupala jezik.“

„Dovrši taj hamburger. Uostalom, ti si otišla kod nje.“

„Zašto tako razgovaraš sa mnom? Spavaš s njom? Kakvo pitanje! Naravno da spavaš s njom... Uostalom, ti spavaš sa svima. Jesi li probao i sa životinjama? Čudilo bi me da...“

„Dosta je bilo, Minuša! ... Ah! Evo Šika...“

„Ne mogu da podnesem tog tipa i tu njegovu lukavu facu. On čeka samo jedno...“

„Tiše, to mi je prijatelj...“

„Prijatelj!“, plane Minuša prezrivim glasom. „On se jedino nada da ćeš mu prepustiti devojke koje si iskoristio. Kao

što pas čeka da mu gazda baci kosku. U stvari, on bi najviše voleo da i njega kresneš.“

„Ne lupetaj.“

„Ja samo nazivam stvari pravim imenom.“

Šiko seda za naš sto.

„Čao, Minuša“, dobacuje osmehujući se.

Minuša, i dalje stisnutih zuba, uzima svoju knjigu iz matematike i odlazi.

„Reklo bi se da te mrzi...“

„Šta joj je?“, pita Šiko, ne pridajući previše značaja sopstvenom pitanju.

„Izbezumljuje je što Simona ima više stila od nje i to je sve.“

„Dobro, hoćeš sa mnom, Fanfane? Idem u Tirgo kod ujaka koji mi je obećao malo para...“

„Ne želim da se pentram do Tirgoa zbog pet gurda.“

„Ma ne“, kaže Šiko kroz smeh, „za razliku od onog drugog, ovaj je darežljiv. To je mlađi brat moje majke. Radi u *Telekomu*.“

„Nisam ti tražio njegovu biografiju, Šiko. Koliko misliš da ćeš dobiti?“

„Najmanje dvadeset gurda. Možda i više...“

„Hajdemo onda...“

Ubrzo smo prošli pekaru *Sa toplim puterom*.

„Baš čudno“, kaže Šiko, „već treći put za manje od pet minuta mimoilazimo se sa ovim automobilom.“

„Nisam ništa primetio.“

Mercedes se zaustavlja malo dalje.

„Idem da vidim“, dobacuje Šiko.

„Pusti mene, Šiko... Znam ko je... Vidimo se večeras u *Reksu*?“

„U redu... Jednom ćeš dospeti u rubriku skandala“, dodaje on.

„Vidimo se u *Reksu* oko osam.“

„Čao!“, dovikuje Šiko pre nego što zamakne za ugao.

Ulazim u automobil, novi mercedes koji kreće uz škripu točkova. Vozimo se drumom za Petionvil. Upravlja sigurnom rukom (u crnoj rukavici), ali ipak se može osetiti da je nervozna. Vena na njenoj desnoj slepoočnici. Čuti. Vilica joj je stegnuta. Automobil jezdi džombastim putem. Dobro leži na drumu. Sve je čisto, jednostavno i luksuzno. Diskretan parfem. To je klasa! Gleda pravo ispred sebe. Možda će početi kiša? Već rominja. Mnoštvo sitnih kapi udara u vetrobran. Pažljivo posmatram automobil od vrha do dna tako da ona to ne primeti. Sve ono što se nalazi u mom vidnom polju. Šta vidim? Mrava koji se mirno šeta po kontrolnoj tabli. Prolazi ispred mene. Pružam ruku i gnječim ga. Bez svedoka. Spokojno posmatram predeo koji promiče: kuće, ljude, drveće. Stižemo u Petionvil. Drum je vlažan i na nekim mestima vrlo strm, ali automobil grabi tako sigurno da se nimalo ne plašim. Potpuni mir. Toliko uživam u mercedesu da sam skoro zaboravio da je pored mene gospođa Sen-Pjer. I dalje nervozna. Evo Kenskofa. U planinama oko Petionvila. Daleko smo od kotla Port-o-Prensa. Vazduh je ovde čistiji. Švajcarska bez snega. Osećam se kao da sam na nekom drugom mestu. U nekom drugom svetu. U svetu koji se ne osvaja ni radom, ni učenjem. Čak ni novcem. Oni koji su uspeli ovde da se nasele ne vole pridošlice. Prenaseljenost je njihov jedini neprijatelj. Planina poslednje utočište. Automobil naglo skreće levo i izrovanim drumom stiže do zemljanog puta. U okolini nema nijedne kuće. Savršeno mesto za zločin. Uprkos činjenici da se automobil potpuno zaustavio, gospođa Sen-Pjer i dalje steže volan. Gledam je ispod oka. Zaustila je da nešto kaže, ali u poslednjem trenutku odustaje. Brada

uperena ka nebu već posutom zvezdama, nebu koje je tako nisko da se ima utisak kako je dovoljno pružiti ruku pa da se ubere grozd zvezda. Zabrinuto čelo gospođe Sen-Pjer. Dve bore u uglu usana. Ne mrdam, čekam. Vreme je na mojoj strani. Vrisak u noći. Opet tišina. Pogled gospođe Sen-Pjer iznenada postaje gotovo staklast. Diše sve brže. Pokušava da se smiri tako što spušta ruke na volan.

„Ne želim...“

Lice joj se sve više koči.

„Prvo i prvo, mogao bi da mi budeš sin...“

Još kraća pauza.

„Tako je: mogao bi da mi budeš sin“, kaže odlučno.

Okreće se ka meni. Taj nepodnošljivo blagi pogled. Kao poziv u pomoć.

„I onda?“, pitam bezizražajnim glasom.

„I onda...“

Ne završava rečenicu. Glava joj sigurno gori. Obara oči, a onda polako podiže pogled. Vodopad crne kose prelazi na drugu stranu. Izraz potpune zapanjenosti na licu. Zver je ranjena a da ne zna gde je pogođena. U polni organ ili u srce?

„Ne želim“, kaže ona u jednom dahu.

Odmičem se od nje što više mogu, sedim oslonjen o vrata. Ona to sigurno tumači kao beg. Tračak panike u njenim očima. Plašim je se? Njene oči me nemo ispituju. Da li je to zbog njenih godina? Zbog njenog parfema? Ne dopadaju mi se njene šake? Ona ne zna da je neću uzeti. Ona će se podati meni. Iznenada menjam ulogu. Postajem plen. Približava mi se. Pomalo oklevajući. Njeno telo nagnuto nada mnom. Polako mi otkopčava košulju. Oči joj svetlucaju u polumraku. Pun mesec. Dodiruje me vrhovima prstiju kao da sam neka relikvija. A onda njene usne. Prepuštam se. Počinje da me liže vrhom jezika. Kao da hoće da oseti moj ukus. Slanu

kožu. A zatim celim ustima. Svojim velikim mesožderskim ustima. Torzo mi se presijava od pljuvačke. Pauza. Promukli krik. Usta iskrivljena od predugo zauzdavane požude. Čujem samo krike, coktanje, šapat. Neobičan spoj onomatopeja, uzvika, groktanja. A onda taj urlik ranjene zveri. Beskonačni vrisak kad dostigne vrhunac. Strovali se na sedište.

Deset minuta kasnije.

„Gospode!“, kaže u jednom dahu. „Šta je to bilo?“

Povratak traje kraće. U automobilu ne razmenjujemo ni jednu jedinu reč. Ja ćutljiv, kao i uvek. Ona zamišljena, u svetu u koji ja nemam pristupa. Iako u njoj sve vri, zadržava izvesnu otmenost. Krišom posmatram njene duge, savršene noge. Na izlazu iz Petionvila ona samo kaže:

„Ako Madlena sazna za ovo, nikad mi neće oprostiti.“

Ja ništa ne kažem. Ne verujem da pokušava da me ubedi da ne pričam o ovome svojoj majci ili bilo šta slično.

Izgleda mi kao hrabra žena, kadra da se suoči sa sopstvenom odgovornošću. Možda naprosto želi da mi stavi do znanja kako preuzima na sebe svu krivicu. Sirota gospođa Sen-Pjer.

Ona ne zna da se ovaj grad promenio.

„Gde da te ostavim?“, pita me vrlo blagim gotovo pokornim glasom.

„U *Reksu*.“

„Videla sam te tamo danas po podne.“

Automobil skreće levo, prolazi pored Nacionalne palate, ide Ulicom Kapoa, a zatim skreće desno i staje tačno preko puta *Reksa*.

„Do viđenja, gospođu Sen-Pjer.“

„Hoćeš li da me zoveš Fransoaza? Baš bi mi bilo drago...“

Otvaram vrata, ona me hvata za mišicu, okreće moje lice ka sebi i dugo me ljubi.

„Da li bi voleo da se ošišam?“

Zabrinuta bora u uglu njenih usana.

„Da“, kažem.

Smeši se. Najzad izlazim i automobil kreće.

Ulazim u bar. Šiko sedi sam u uglu, lista neki časopis. Prilazim mu. U poslednjem trenutku podiže glavu.

„Propala stvar... Ujak nije bio kod kuće. Baš sam baksuz! A kako si ti prošao? Kako je bilo sa onom buržujkom?“

„Sledeći put će morati da plati.“

„Dobro, moći ću da kupim cipele“, kaže mirno Šiko.

Stižu novi gosti. U bioskopu *Reks*, koji je odmah pored, završena je projekcija od devet. Sa radija se čuje novi hit.

„Nikad nisam čuo ovog tipa!“, kaže Šiko. „Dobro zvučni...“

Voditelj je upravo rekao kako se zove: Dodo.

„Dodo? Ne poznajem nijednog Dodoa. Odakle se sad on pojavio?“

„Denz ga sigurno poznaje...“

„Idem kući.“

NICE GIRLS DO IT ALSO*

Kristina se u poslednjem trenutku predomišlja i odlučuje da ostane kod kuće kako bi se odmorila. Čitavo popodne se loše osećala. Iako to može da bude samo početak gripa, ne želi da izađe u takvom stanju. Ponekad ima utisak da joj se hladnoća uvlači u kosti (i to u jednoj tropskoj zemlji). Otkako je došla u Port-o-Prens, najviše se plaši da će zakačiti malariju. Zna šta treba da uradi. Pripremiće sebi jedan dobar grog (rum, limun, šećer) i leći u krevet sa najnovijim romanom Džona le Karea. Dopada joj se njegov ledeni prefinjeni humor. Sada zna kako će provesti večer. Hari će sam otići kod Vidmajerovih.

„Siguran si da ti ne smeta što ostajem kod kuće, dragi?“

„Više bih voleo da ideš sa mnom, ali ako se ne osećaš dobro, mila... Samo ću se pojaviti tamo i gledaću da se vratim što pre.“

Znala je da Hari ne namerava da napusti sedeljku pre nego što ode „poslednja zanimljiva žena“, to jest žena jedre zadnjice i punih usana. Može se reći da su Haićanke Harijeva slabost, a one su neizbežne na sedeljka kod Vidmajerovih.

* Engl.: I fine devojke to rade. (Prim. prev.)